Eduskunnan työ- ja elinkeinojaostolle

HE 29/2019 vp

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan tukeminen valtion talousarvioesityksessä vuodelle 2020

Suomen Yrittäjät kiittää eduskunnan työ- ja elinkeinojaostoa mahdollisuudesta lausua vuoden 2020 valtion talousarvioesityksestä tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan (tki) tukemisesta työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla.

Lausuntomme päähuomiot:

- Kansallisen tki-intensiteetin tasoa on nostettava, ja valtion on kannustettava yrityksiä uusiin tki-investointeihin
- Talousarviossa esitetyt lisäykset Business Finlandin toimintamenoihin ja yrityksille suuntaamiin tki-avustuksiin ovat oikeansuuntaisia mutta kokonaisuutena riittämättömiä
- Business Finlandin avustusvaltuuksien taso on nostettava vaihteittain hallituskauden aikana vuosikymmenen alun tilannetta vastaavalle noin 500 miljoonan euron tasolle
- Yritystukiuudistuksessa on karsittava tehottomia tukia ja vahvistettava yritystoimintaa uudistavia tki-tukia
- Pk-yrityksille suunnattu innovaatioseteli on ollut kokeiluna onnistunut ja se on vakiinnutettava osaksi Business Finlandin rahoituspalveluja

Seuraavassa yksityiskohtaisemmat huomiomme.

1. Innovaatiojärjestelmän resursseja lisättävä

Tieteellinen tutkimus sekä yrityslähtöinen kehittämis- ja innovaatiotoiminta ovat yhdessä osaamisen kanssa Suomen tärkein kasvun ja hyvinvoinnin lähde. Viimeisen kymmenen vuoden aikana Suomen innovaatiojärjestelmä on kuitenkin päässyt rapautumaan.

Erityisesti yritysten yhteenlasketut tki-panostukset ovat laskeneet merkittävästi. Tiputusta huippuvuodesta 2011 kertyi vuoteen 2017 mennessä 28

prosenttia. Alamäki on pitkälti suuryritysten tki-supistusten seurausta. Pienten ja keskisuurten yritysten tki-panostukset ovat sen sijaan kasvaneet vuodesta 2011.

Vaikka yritykset kantavat päävastuun Suomessa tehdyistä tki-investoinneista kattaen niistä noin kaksi kolmasosaa, on valtiolla merkittävä rooli yritysten uuden tki-toiminnan vauhdittajana. Siksi on harmillista, että myös valtion tki-rahoitus on vuosikymmenen aikana niukentunut. Erityisesti pudotus koskee yrityslähtöistä tki-toimintaa tukevaa Business Finlandia (ent. Tekes), jonka budjettirahoituksen taso on reaalisesti laskenut jaksolla 2008-2019 liki kolmanneksella.

Tarve kansallisen tki-intensiteetin nostolle on ilmeinen. Pääministeri Rinteen hallitus aikoo laatia tiekartan yhteenlaskettujen tki-panostusten nostamiseksi neljään prosenttiin bruttokansantuotteesta (vuonna 2018 noin 2,7 prosenttia). Tavoite on perusteltu mutta kunnianhimoinen. Sitä ei saavuteta, ellei kaikenkokoisia yrityksiä saada panostamaan nykyistä enemmän tki-toimintaan. Hallituksen tavoite pk-yritysten merkityksen vahvistamisesta suomalaisessa tki-järjestelmässä on näin ollen oikea, mutta edellyttää konkreettisia ja oikein kohdentuvia toimenpiteitä.

2. Talousarvioesityksen tki-lisäykset kannatettavia mutta riittämättömiä

Vuoden 2020 talousarvioesitys kasvattaa valtion tki-rahoituksen tasoa työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalalla, kun Business Finlandin toimintamenoihin ja yrityksille suunnattuihin tki-avustuksiin esitetään maltillisia lisäyksiä. Tki-toimintaan suunnatut lainanantovaltuudet pysyvät suurin piirtein nykytasolla.

BF:n rahoitustoiminnalla on merkittävä vipuvaikutus yrityksiin: yhtä BF:n tki-toimintaan sijoittamaa euroa kohti yritykset lisäävät omia tki-panoksiaan keskimäärin kahdella eurolla. Talousarviossa BF:n resursseihin esitetyt lisäykset ovat näin ollen oikeansuuntaisia ja tervetulleita. Kokonaisuutena ne ovat kuitenkin vielä riittämättömiä.

Neljän prosentin tki-intensiteetin tavoite edellyttää, että BF:n avustusvaltuuksia vahvistetaan vaiheittain hallituskauden aikana palauttaen ne vuosikymmenen alkupuolen leikkauksia edeltäneelle noin 500 miljoonan euron tasolle.

Hallituksen suunnittelema yritystukiuudistus tarjoaa tähän mahdollisuuden. Uudessa yritystukikehikossa tki-panostuksia voitaisiin mielestämme entisestään lisätä ja nykyisiä tehottomia tukia asteittain purkaa.

3. Innovaatioseteli vakiinnutettava

Nykyistä useampi pk-yritys on saatava innovaatiojärjestelmän ja erityisesti Business Finlandin palveluiden piiriin. Siksi pidämme tärkeänä, että kasvu- ja kansainvälistymishakuisille pk-yrityksille tarkoitettu ja kolmen vuoden ajan onnistuneesti kokeiltu innovaatioseteli vakiintuisi osaksi BF:n avustustoimintaa.

Innovaatioseteli on yksi tärkeimpiä tapoja kannustaa yhä useampaa pk-yritystä investoimaan tuotteidensa, palveluidensa tai prosessiensa kehittämiseen.

Kuten BF:n teettämät arvioinnit osoittavat, seteli on ollut pidetty ja suosittu rahoitusinstrumentti. Mikä on tärkeintä, se on tavoittanut uudenlaisen kohderyhmän ja tuonut siten uusia yrityksiä BF:n asiakkaiksi.

Suurin osa setelihankkeista on osa laajempaa kehittämistoimintaa, ja noin kolmannes edunsaajista on hakenut muutakin rahoitusta. Kokonaisuutena vaikuttaa siltä, että seteli muodostaa pk-yrityksille ensimmäisen portaan BF:n asiakkuuteen ja kohti suurempia innovaatiohankkeita.

Innovaatioseteli on tärkeä säilyttää BF:n vastuulla. Näin toimimalla varmistetaan tärkeä linkki kasvuhakuisten pk-yritysten ja BF:n innovaatio- ja kansainvälistymispalveluiden välillä.

Kunnioittavasti

Suomen Yrittäjät

Mika Kuismanen
pääekonomisti

Joonas Mikkilä
digi- ja koulutusasioiden päällikkö